

Збереження ґрунтів України – завдання державної ваги

На початку 60-х років минулого століття в умовах гострої нестачі продовольства, вичерпання екстенсивного підходу розвитку сільського господарства та світових наукових досягнень керівництво колишнього СРСР, враховуючи досвід європейських країн, прийняло рішення взяти курс на хімізацію сільського господарства.

Високими темпами почала розвиватися тукова хімічна промисловість, будувалися заводи і комбінати по виробництву мінеральних добрив, меліорантів, розроблялися нові машини та обладнання для їх внесення. Але цього було недостатньо. Стан агрохімічного обслуговування колгоспів і радгоспів не відповідав завданням широкої хімізації сільського господарства. Застосування мінеральних добрив та інших агрохімікатів відбувалося безсистемно, фактично не враховувалися ґрунтово-кліматичні умови і біологічні особливості сільськогосподарських культур, спостерігалися великі втрати добрив при їх транспортуванні, зберіганні і внесенні в ґрунт. Тому виникла необхідність належного наукового супроводу агрохімічної галузі. І 23 липня 1964 року постановою Ради Міністрів Української РСР (№ 749) в Україні було створено єдину державну агрохімічну службу шляхом організації сітки зональних агрохімічних лабораторій. На них поклалися завдання: проведення масових аналі-

зів ґрунтів, добрив, рослин і кормів, складання агрохімічних картограм земель колгоспів і радгоспів та разом з науковими установами розроблення рекомендацій по раціональному використанню добрив.

Пройшовши шлях реорганізації і вдосконалень, зональні агрохімічні лабораторії трансформувалися в Державну установу «Інститут охорони ґрунтів України» (ДУ «Держґрунтоохорона») та її 24 філії, які продовжують проводити агрохімічне обстеження ґрунтів, що є основою державного контролю за станом ґрунтів.

23-24 липня ДУ «Держґрунтоохорона» збрала у Києві працівників Інституту охорони ґрунтів України та його філій, Національної академії аграрних наук та підвідомчих інститутів, вищих навчальних закладів на Міжнародну науково-практичну конференцію «Агрохімічна служба України: роль і місце в розвитку агропромислового комплексу держави», присвячену 50-річчю агрохімічної служби України.

У конференції також взяли участь керівники державних органів влади і профільних асоціацій: заступник Міністра аграрної політики та продовольства України, керівник апарату Олександр СЕНЬ, директор Департаменту землеробства Мінагрополітики України Тетяна ЛАЗАРЬ, Голова Держземагентства України Сергій РУДИК, Голова Держсільгоспінспекції України Микола ПО-

ЄДИНОК, Голова Аграрного союзу України Геннадій НОВІКОВ.

З трибуни конференції до ювілярів та учасників конференції звернувся заступник Міністра аграрної політики та продовольства України, керівник апарату Олександр Сень. Свій виступ він розпочав із вітального слова Міністра Ігоря Швайки. Від себе додав, що створена півстоліття тому служба виконує не просто функцію, а надзвичайно важливе завдання державної ваги, пов'язане із забезпеченням високоефективного землеробства, збереження та відтворення родючості ґрунтів. «Усі говорять, що треба зберігати ґрунти, а відповідь, яким чином це робити і яка у нас ситуація, ми отримуємо, власне кажучи, від вас, шановні фахівці», — зазначив заступник Міністра. Він окреслив головні напрями роботи для збереження ґрунтів та їх родючості. Це, зокрема, запровадження захисних систем обробки ґрунту, залучення коштів бюджетів всіх рівнів для проведення заходів з відновлення земель, хімічної меліорації, відновлення державних підходів до агрономеліорації, вдосконалення нормативно-правової бази.

Продовжив урочисту частину конференції Голова Держземагентства України Сергій Рудик, який побажав усім присутнім, щоб питання погіршення якості ґрунтів відійшло в історію. Зазначив, що для цього необхідно відновити контроль з боку держави за використанням земель, зокрема, запровадити обо-

в'язковість агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки при здійсненні господарської діяльності. «Найближчим часом ми маємо завершити роботу над спільним регламентом внесення відомостей в земельний кадастр», — заявив Сергій Рудик. «Моя особиста мрія побачити в земельному кадастрі геологію. А також, щоб через публічну карту на всій території України побачити агрохімічні показники ґрунтів», — додав він.

Голова Аграрного союзу України Геннадій Новіков підкреслив важливість роботи Інституту та зазначив, що АПК повинен стати ще більш продуктивним і рентабельним, і в цьому свою вагомую роль повинна зіграти агрохімічна служба, значення якої важко переоцінити. Від імені Національної академії аграрних наук України з вітальним словом виступив академік-секретар Відділення землеробства, меліорації та механізації, академік НААН Анатолій Заришняк.

Історію агрохімічної служби творять фахівці, які повсякденно самовідданою працею виконують завдання, поставлені їм державою. Найкращі, безумовно, заслуговують на відзнаку, та ще й з нагоди такого ювілею. Відомчими відзнаками нагороджено працівників ДУ «Держґрунтоохорона» та її філій, а також колишніх працівників агрохімічної служби. Своїми спогадами про встановлення і розвиток агрохімічної служби поділився Дмитро Бенцаровський, який більше 30 ро-

ків пропрацював у агрохімічній службі, а з 2000 до 2006 року обіймав посаду директора Центрдержродючості.

Генеральний директор ДУ «Держґрунтоохорона» Ігор ЯЦУК розповів про становлення агрохімічної служби та її розвиток, важкі будні та високі досягнення, які супроводжували службу впродовж 50 років. Говорячи про перспективи на майбутнє, продовжив тему, яку порушували попередні виступаючі, щодо необхідності запровадження дієвого державного контролю за землекористуванням та станом ґрунтів. Особливо виразно про цю необхідність свідчать показники родючості ґрунтів. «Необхідно вдосконалити законодавчу базу, — зазначив він, — зокрема, є нагальна потреба в прийнятті нормативно-правових актів щодо встановлення критеріїв деградації ґрунтів, методик визначення деградації, відповідальності за нанесення шкоди ґрунтам, а також механізмів державної підтримки охорони ґрунтів шляхом розробки програмних документів загальнонаціонального рівня».

Керівник установи повідомив, що триває робота над прийняттям Закону України «Про збереження ґрунтів та охорону їх родючості», в якому передбачається надати ґрунтам окремого юридичного статусу як об'єкта правових відносин. «Разом з тим, робота Інституту має не лише задовольняти інформаційну потребу державних органів влади у сфері охорони ґрунтів, а й стати

максимально корисною для сільськогосподарських товаровиробників, забезпечуючи належний супровід у питаннях використання та збереження земельних ресурсів», — зауважив Ігор Яцук.

Цікаві і змістовні доповіді в пленарній частині конференції зробили директор Національного наукового центру «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського», академік НААН Святослав Антонович Балюк, директор Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки, член-кореспондент НААН Віктор Анатолійович Вергунов, завідувач кафедри агрохімії Харківського національного аграрного університету імені Докучаєва, доктор сільськогосподарських наук Василь Іванович Філон та інші науковці.

Крім того, 23 і 24 липня під час конференції відбулися засідання чотирьох секцій, де науковці ділилися своїми напрацюваннями і здобутками, а саме: «Ґрунтознавство», «Агрохімія», «Деградація та охорона ґрунтів», «Моніторинг ґрунтів».

Хочеться сподіватися, що робота конференції дала нові бачення і думки як зберегти ґрунти, і найближчим майбутнім вони реалізуються.

Вікторія ПАНАСЕНКО,
учений секретар
ДУ «Держґрунтоохорона»,
кандидат
сільськогосподарських наук